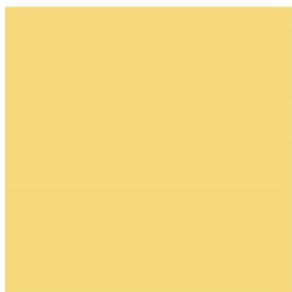

Samrådssammanställning för Norra Östersjöns vattendistrikt

Sammanställning av synpunkter från samråd om Arbetsprogram med
tidplan och Översikt över väsentliga frågor

Titel: Samrådssammanställning för Norra Östersjöns vattendistrikt -
Sammanställning av synpunkter från samråd om Arbetsprogram med
tidplan och Översikt över väsentliga frågor

Författare: Norra Östersjöns vattendistrikt

Diarienummer: 537-5725-2024

Ansvarigt distrikt: Norra Östersjöns vattendistrikt

Utgivningsår: 2025

Omslagsbild: Illustration: Rebecca Elfast. Foto: Per Groth

Upplaga: Endast digital utgåva

Förord

Den 30 april avslutades samrådet om Arbetsprogram med tidtabell och Översikt över väsentliga frågor för Norra Östersjöns vattendistrikt, inför arbetet med förvaltningsplan 2027–2033.

Syftet med samrådet var att få in synpunkter på om vattenmyndigheten har identifierat de viktigaste frågorna för förvaltningen av våra vatten, och få in förslag till förbättringar, kompletteringar eller omprioriteringar i det vidare arbetet.

Merparten av samrådsinstanserna tycker att Vattenmyndigheten har fångat upp de viktigaste frågorna i samrådsdokumentet men några instanser pekar ut frågor som de anser saknas.

Vattenmyndigheten vill rikta ett tack till alla som deltagit i samrådet och svarat på de frågor vi ställt. Synpunkterna är värdefulla för utvecklingen av vattenförvaltningsarbetet och har gett inspel till kommande åtgärdsprogram och förvaltningsplan.

Carina Färm

Vattenvårdsdirektör i Norra
Östersjöns vattendistrikt

Innehåll

FÖRORD	4
Sammanfattning.....	6
Samrådsprocessen.....	6
Deltagande i samrådet.....	7
Hantering av synpunkter	7
Inkomna samrådssynpunkter och hur de har beaktats	8
Synpunkter på samrådets genomförande.....	9
Tillståndet i Norra Östersjöns vattendistrikt	9
Viktiga frågor för arbetet med våra vatten.....	11
Arbetsprogram med tidplan	24
Bilaga 1 Instanser som lämnat synpunkter	25

Sammanfattning

Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt har samrått Arbetsprogram med tidtabell och Översikt över väsentliga frågor under perioden 1 november 2024 - 30 april 2025.

Vattenmyndigheten fick svar från 88 instanser (se bilaga 1, Aktörer som lämnat samrådssynpunkter).

Samrådssvar har kommit in från:

- 14 centrala myndigheter
- 4 länsstyrelser
- 46 kommuner
- 2 regioner
- 12 bransch- och intresseorganisationer
- 3 vattenorganisationer
- 7 övriga (kommunala bolag m.fl.)

Generellt anser samrådsinstanserna att Vattenmyndigheten har fångat upp och beskrivit de viktigaste frågorna för vattenförvaltningen på ett bra sätt. Några instanser lyfter frågor som de anser saknas eller borde beskrivas tydligare i underlaget, bland annat problem med invasiva främmande arter, mikroplaster och kustrelaterade frågor. Inkomna synpunkter har gett bra inspel till vattenförvaltningsarbetet de närmaste åren.

Vattenmyndigheten tar inte fram någon reviderad version av det dokument som varit ute på samråd. De synpunkter som kommit in tas med i arbetet med att revidera åtgärdsprogram och förvaltningsplan, och utgör underlag för planering av samverkansaktiviteter, informationsinsatser med mera.

Samrådsprocessen

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har samrått Arbetsprogram med tidplan och Översikt över väsentliga frågor under perioden 1 november 2024 - 30 april 2025.

Samrådet kungjordes i dagstidningar inom distriktet och en nyhet om samrådet publicerades på vattenmyndigheternas webbplats.

Vattenmyndigheten skickade också ut information om samrådet via e-post till kommuner, länsstyrelser, vattenorganisationer och andra berörda.

Samrådshandlingarna har funnits tillgängliga i digital form på vattenmyndigheternas webbplats under hela samradsperioden. Samrådshandlingarna har också funnits tillgängliga hos länsstyrelser och kommuner inom vattendistriktet.

Vattenmyndigheten ordnade tre digitala informationsmöten om samrådet. Syftet med mötena var att inspirera till deltagande och göra det lättare att lämna synpunkter. Mötena hade sammanlagt cirka 80 deltagare.

Deltagande i samrådet

Synpunkter har kunnat lämnas via en digital enkät i Webropol, via e-post eller via vanlig post.

Vattenmyndigheten fick totalt in yttranden från 88 instanser, se tabell 1 och bilaga 1.

För att ta del av ett eller flera samrådssvar kontaktas diariet på Länsstyrelsen i Västmanlands län (ange diarienummer 537-5725-24).

Typ av organisation	Antal instanser som lämnat yttrande
Centrala myndigheter	14
Kommuner	46
Länsstyrelser	4
Bransch- och intresseorganisationer	12
Regioner	2
Vattenorganisationer	3
Övriga	7
Summa	88

Tabell 1. Antal instanser som har lämnat skriftliga synpunkter under samradsperioden, fördelat på typ av organisation.

Hantering av synpunkter

Under samrådet lämnades mer än tusen enskilda synpunkter som rör många olika sakområden och har väldigt olika karaktär och detaljeringsgrad.

Synpunkter som berör de fem vattenmyndigheternas gemensamma arbete har hanterats av vattenmyndigheternas nationella nätverk och arbetsgrupper. Exempelvis har flera instanser lämnat synpunkter och

kommentarer som handlar om åtgärderna i åtgärdsprogrammet. Dessa analyseras av vattenmyndigheternas gemensamma arbetsgrupp för åtgärdsprogram. Synpunkter som handlar om lokala frågor och arbetet inom distriktet har tagits om hand av Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt.

I samrådsunderlaget redovisades inte bara frågor som ligger under vattenmyndighetens ansvar utan även sådant som vattenmyndigheten inte kan påverka direkt och som vattendelegationen inte fattar beslut om. Samrådssynpunkter som rör sådana frågor tar vattenmyndigheten, där vi bedömer det relevant, med sig till vidare dialog med berörda myndigheter och andra aktörer.

Inkomna samrådssynpunkter och hur de har beaktats

I detta avsnitt sammanfattas de synpunkter som inkom under samrådstiden och vattenmyndigheten kommenterar hur synpunkterna har hanterats.

Vattenmyndigheten har gått igenom samtliga synpunkter som har lämnats inom samrådstiden. Samrådssammanställningen är en översiktlig sammanfattning, med fokus på vanligt förekommande synpunkter. I sammanställningen ges också några exempel på enskilda yttranden. Sammanlagt har Vattenmyndigheten fått mer än 1000 enskilda synpunkter. Vi har därför inte möjlighet att kommentera varje inlämnad synpunkt eller återkoppla specifikt till enskilda synpunktslämnare.

Sammanställningen är i huvudsak disponerad utifrån de frågor som ställdes till samrådsinstanserna, kopplat till olika kapitel i samrådsunderlaget.

Kapitel: Tillståndet i Norra Östersjöns vattendistrikt

- Ger beskrivningen en rättvisande bild av tillståndet i distriktet?

Kapitel: Viktiga frågor för arbetet med våra vatten

- Har Vattenmyndigheten på en övergripande nivå fångat upp de viktigaste frågorna för förvaltningen av våra vatten?
- För varje delavsnitt: tycker du att beskrivningen är rättvisande, saknar du någon fråga, har du förslag på lösningar för de utmaningar som beskrivs i delavsnittet?
- Har du några särskilda medskick till Vattenmyndigheten inför arbetet med att ta fram kommande förvaltningsplan och åtgärdsprogram?

Kapitel: Arbetsprogram och tidplan

- *Saknar du någon viktig information för att veta hur du berörs av arbetet med vattenförvaltning, samt hur och när du kan delta?*

För att underlätta läsningen har underrubriker lagts till.

Synpunkter på samrådets genomförande

Vattenmyndigheten fick en del synpunkter som rörde samrådets genomförande och samrådsunderlagets utformning. Gnesta kommun framförde förslag på att till kommande samråd korta ner eller sammanfatta samrådsunderlaget. Transportstyrelsen konstaterade att det hade underlättat om alla fem vattenmyndigheter hade haft liknande disposition på sina underlag, så att om man hänvisar till ett kapitel och har en generell synpunkt så nås det av alla distrikten. Även Nyköpings kommun, som berörs av två vattendistrikt, önskade en mer likartad utformning av samrådsunderlagen från olika vattenmyndigheter, för att underlätta hanteringen.

Vattenmyndighetens kommentar:

Vattenmyndigheten tar med sig önskemålen till kommande samråd.

Tillståndet i Norra Östersjöns vattendistrikt

Ger beskrivningen en rättvisande bild av tillståndet i distriktet?

Merparten av samrådsinstanserna ansåg att beskrivningen av tillståndet i distriktet är rättvisande på en övergripande nivå. Ett par instanser lyfte att tillstånd och problem skiljer sig åt mellan olika delar av vattendistriktet, och mellan tätort och landsbygd. Mer beskrivningar av lokala variationer och utmaningar efterfrågades, liksom fördjupad analys. Smedjebackens kommun menade att beskrivningarna har för stort fokus på Mälardalen. Solna stad och Nacka kommun konstaterade att Vattenmyndigheten i samrådsunderlaget framför allt beskriver åtgärder inom jordbruket som viktiga för att minska övergödning, men att det i storstadsregioner generellt är andra påverkanskällor som är viktiga, bland annat internbelastning.

Flera instanser instämde i Vattenmyndighetens beskrivning att PFAS är en särskilt stor utmaning som behöver adresseras. Exempelvis lyfte Solna stad att förekomst av PFAS är ett utbrett problem i stadens grundvatten och att både övervakning av PFAS och åtgärder riktade mot att minska förekomsten av PFAS behöver prioriteras. Käppala framförde att, förutom PFAS, bör mikroföroreningar som grupp ses som miljögifter som ska prioriteras i det kommande arbetet i distriktet. Särskilt läkemedelsrester, hormoner och fenoler.

Några instanser tyckte att det saknades information, eller att vissa problem borde ha lyfts tydligare i underlaget. Bland annat pekade man på att problem med mikroplaster, påverkan från sediment, invasiva arter, skogsbruket och små avloppsanläggningar borde ha redovisats i större utsträckning. Länsstyrelsen i Örebro efterfrågade en mer utförlig beskrivning av försurningsproblematiken. De konstaterade att många vattenförekomster snabbt skulle få en försämrad status om kalkningen upphör eller minskar kraftigt. Lidingö stad ansåg att de specifika problem som finns för kustvatten och i en storstadsregion inte behandlas tillräckligt i samrådsunderlaget, och tryckte på att de frågorna behöver finnas med i det kommande arbetet. Sigtuna kommun saknade beskrivning av problematiken med masshantering och påverkan av förorenade massor, och hur det kan påverka dag-, yt- och grundvatten.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten noterar att flertalet instanser tyckte att beskrivningen ger en rättvisande bild av tillståndet i distriktet på en övergripande nivå, men att lokala variationer inte framgår eftersom beskrivningen är väldigt översiktlig. Vattenmyndigheten instämmer i att det finns flera påverkanstyper och utmaningar som inte beskrivs i samrådsunderlaget men som är viktiga lokalt. Samrådsunderlaget ger en översiktlig beskrivning som omfattar hela vattendistriktet, men fångar inte upp specifika utmaningar i varje avrinningsområde. Här fyller andra typer av underlag en viktig funktion, bland annat de digitala åtgärdsunderlagen, lokala åtgärdsprogram och information i databasen VISS.

Utmaningar med att beskriva förändringar i tillståndet

Några instanser lyfte utmaningarna med att analysera och beskriva hur tillståndet i distriktets vatten förändras över tid. Vansjö Nordsjö vattenvårdsförening konstaterade att statusklassificeringen inte fungerar som uppföljningsinstrument eftersom den förändras kontinuerligt men menade att det finns andra kriterier som skulle gå att använda i analysen av förändringar över tid, och ansåg att Vattenmyndigheten borde göra en redovisning av uppnådda resultat. Nacka kommun konstaterade att det tar tid innan åtgärder har effekt och innan förändringar kan utläsas i VISS. Kommunen lyfte också att det är problematiskt att referensvärdet för vad som är god status ändras så att en sjö som tidigare haft god status får måttlig status trots att den inte har försämrats. Fyrisåns vattenförbund lyfte att det är svårt att förutse och kunna följa de förändringar som sker under en förvaltningscykel, så som ändrade bedömningsgrunder och justeringar i vattenförekomstindelning. Man efterfrågade en ökad transparens från Vattenmyndigheten kring förändringar över tid.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten instämmer i att det finns ett behov av att beskriva förändringar i vattenmiljöerna över tid, bland annat för att få en bild av om genomförda åtgärder har haft effekt. Precis som flera instanser konstaterar finns det utmaningar med detta. Det går inte att dra slutsatser enbart utifrån statusklassificeringen, eftersom referensvärden och metoder utvecklas och ändras. Justeringar görs även i vattenförekomstindelningen. Det blir en kompromiss mellan att göra så korrekta och rättvisande bedömningar som möjligt, och att kunna följa utvecklingen över tid.

Vattenmyndigheten tar med sig önskemålen om ökad transparens och kommunikation kring hur metoder, status och normsättning förändras över tid.

Viktiga frågor för arbetet med våra vatten

Har Vattenmyndigheten på en övergripande nivå fångat upp de viktigaste frågorna för förvaltningen av våra vatten?

Merparten av samrådsinstanserna tyckte att Vattenmyndigheten på en övergripande nivå har fångat upp de viktigaste frågorna för förvaltningen av våra vatten (3 inte särskilt bra, 34 ganska bra, 13 helt och hållet). Några instanser menade att Vattenmyndigheten tydligare borde ha lyft fram strukturella svårigheter med hur vattenförvaltningen är uppbyggd och problem med oklar ansvarsfördelning. Heby kommun önskade att kommunernas roll och rådighet skulle tydliggöras. Hagby hembygdsförening framförde att landskapsbild och kulturmiljöer verkar lågt prioriterade i arbetet.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten noterar att samrådsinstanserna i stor utsträckning håller med om beskrivningen av de viktigaste utmaningarna. Det var ett ganska väntat utfall, eftersom tidigare samrådssynpunkter och inspel från olika aktörer har varit ett viktigt underlag för redovisningen. Vattenmyndigheten instämmer i att det inom vissa områden finns otydligheter i ansvarsfördelning mellan olika aktörer i arbetet med miljö- och vattenfrågor. En del av otydligheterna kan redas ut genom samverkan och dialog men i vissa fall krävs det mer formella tydliggöranden av ansvarsfrågorna.

Information om hur vattenmyndigheterna arbetar med värdefulla kulturmiljöer finns under rubriken *Fastställande av KMV* på sidan 15.

Ständig förbättring av underlag och metoder

Generellt instämde samrådsinstanserna i Vattenmyndighetens beskrivning av vad som behöver göras för att förbättra underlagen för bedömningar och kvaliteten på de analyser som genomförs. Under rubrikerna nedan sammanfattas synpunkterna inom olika områden.

Övervakning

Många instanser instämde i att samordning av övervakningen behöver bli bättre. Flera instanser, bland andra Fyrisåns vattenförbund, Uppsala kommun och Södertälje kommun, konstaterade att det finns ett särskilt stort behov av att förbättra övervakningen av miljögifter. Även grundvattenövervakning lyftes fram som ett viktigt område att prioritera.

Södertälje kommun ansåg att det är oroande att budgeten för miljöövervakning har minskat och menade att det behöver åtgärdas, inte minst då miljöövervakningen redan i dagsläget har betydande brister.

SKR framförde att dagens miljöövervakning inte ger tillräcklig kunskap om tillståndet i Sveriges vattenförekomster, och konstaterade att kommunerna behöver bekosta egna undersökningar i de fall det råder brist på data som underlag för lokalt åtgärdsarbete. SKR framförde att det därför är viktigt att staten avsätter tillräcklig finansiering för att täcka behovet av miljöövervakning inom vattenförvaltningen.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att många av de svarande instämmer i vår beskrivning av förbättringsbehov inom miljöövervakningen. Vattenmyndigheterna bidrar till utveckling av övervakningen genom att delta i arbetet med handlingsplanen Full koll på våra vatten, som är ett samarbete mellan vattenmyndigheterna, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning, länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Under 2025 tar man inom Full koll på våra vatten fram beskrivningar av övervakningsbehov för ytvatten och grundvatten. Behovsbeskrivningarna är tänkta att användas som underlag vid revideringen av statligt finansierad miljöövervakning, så att den övervakning som genomförs bättre matchar de behov som finns.

Dataförsörjning

Samrådsinstanserna instämde i att en fungerande dataförsörjning är centralt för arbetet med vattenförvaltning. Flera instanser lyfte att det finns brister i dagens datavärdskap och att det behövs en förbättring. Smedjebackens kommun instämde i beskrivningarna av förbättringsbehov i samrådsunderlaget men saknade konkreta förslag på hur dataförsörjningen ska förbättras i praktiken. Norrvatten tryckte på behovet av ett system för inrapportering av data för dricksvattentäcker. Man konstaterade att dricksvattenproducenterna har data som i

dagsläget inte alltid når beredningssekretariaten, och framförde att det arbete som påbörjades av Livsmedelsverket och SGU för att samla in data från dricksvattenproducenter i en nationell databas bör återupptas.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) framförde att kunskapsbrist avseende vattenuttag är en nationell angelägenhet och att det behövs mer kunskap om vattenuttag och återföring av vatten i alla vattendistrikt. Det är också en fråga som har aktualiserats i och med EU-kommissionens pilotfrågor till Sverige.

Flera kommuner önskade att det tydliggörs vilket ansvar de har och hur de kan bidra med data för bedömningar inom vattenförvaltningen. Man efterfrågade stöd och vägledning för att kunna beställa undersökningar och rapportera data korrekt. Södertälje kommun föreslog att det tas fram en digital plattform med samlad information, inklusive exempel på beställningar, metodik och parametrar.

Några kommuner pekade på att data i VISS inte alltid är uppdaterad och att lokala data borde tas tillvara på ett bättre sätt i större utsträckning. Heby kommun efterfrågade också bättre tillgång till lättanvända verktyg för att tolka vattenkvalitetsdata i det kommunala planeringsarbetet.

Vattenmyndighetens kommentar

Arbete pågår hos bland andra HaV och SGU för att nationella datavärddar i större utsträckning ska kunna ta emot data från fler aktörer, exempelvis kommuner och verksamhetsutövare. En utmaning i det arbetet är att se till att data som ska rapporteras håller tillräckligt bra kvalitet och uppfyller de krav som finns.

Vattenmyndigheten undersöker möjligheten att ta fram lathund med instruktioner för hur provtagningar kan läggas upp, samt information om hur och var man kan rapportera in data. Vattenmyndigheten tar med sig förslaget om att stötta kommunerna i utformning av beställningar och inrapportering av data, för vidare diskussion med länsstyrelserna.

Utveckling av en ny databas – VISS 2.0

Många samrådsinstanser kommenterade att utvecklingen av VISS är välkommen och nödvändig. Önskemål framfördes om ökad användarvänlighet, förbättrad process för insamling och bearbetning av information samt förenklade karttjänster. Stockholms stad framförde att en pålitlig databas är avgörande för att upprätthålla förtroendet för vattenförvaltningen. Man pekade också på att innehållet i VISS behöver vara tillräckligt överskådligt för att icke-expert ska kunna förstå det, samtidigt som det erbjuder den fördjupning som experter behöver i sitt dagliga arbete.

Några instanser önskar mer information och att det görs tydligare hur VISS och andra verktyg inom vattenförvaltningsarbetet kan användas av olika aktörer, exempelvis plan- och tillsynshandläggare.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att utvecklingen av VISS är viktig och efterlängtd. Databasen ska uppfylla flera behov och ett av dem är att tillgängliggöra vattenförvaltningens data för externa användare, exempelvis konsulter och tjänstepersoner på kommuner. För att fånga upp användarnas behov och önskemål finns ett så kallat användarråd för VISS. I dagsläget finns inga representanter från kommuner i rådet men det kan komma att utökas framöver. Gränssnittet för VISS 2.0 kommer inte att vara publikt förrän till samrådet hösten 2026. Inför publicering ska projektet försöka knyta till sig kommunala referenspersoner. När vattenmyndigheterna tog fram de digitala åtgärdsunderlagen (se <https://www.vattenmyndigheterna.se/atgarder/digitala-atgardsunderlag.html>) deltog kommunala referenspersoner i arbetet.

Precis som i nuvarande VISS kommer det finnas utbildningsmaterial tillgängligt. Utbildningsmaterial för den nya databasen planeras vara klart till publiceringen 2026. För befintliga VISS, se: [Lär dig använda VISS - VISS-Hjälp](#).

Utveckling av arbetet med miljö kvalitetsnormer och kraftigt modifierade vatten

Många samrådssynpunkter rörde normsättning, processen med att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade (KMV) och hur miljö kvalitetsnormerna ska tillämpas. Synpunkterna sammanfattas under rubrikerna nedan: *Normsättning*, *Fastställande av KMV* och *Tillämpning av MKN*.

Normsättning

Flera samrådsinstanser framförde att undantag bör tillämpas i större utsträckning än i dag. Stockholms stad och LRF Mälardalen Örebro Södermanland ställde sig positiva till att vattenmyndigheterna tar fram underlag för en bredare tillämpning av mindre stränga krav.

Skogsindustrierna framförde att normerna behöver ses över så att undantagen i vattendirektivet tillämpas fullt ut, innan det är möjligt att avgöra vilka åtgärder som behöver vidtas. Region Stockholm beskrev förutsättningarna i Stockholms län, där det råder brist på mark för nybebyggelse, och pekade på vikten av att MKN är rimliga i förhållande till behovet av en sammanhållen och hållbar stadsutveckling. Heby kommun framförde att det behöver tydliggöras att mindre stränga krav inte ska tillämpas om grundförutsättningarna inte uppfylls. Ludvika kommun pekade på vikten av att MKN bedöms på samma sätt i alla län.

Vattenmyndighetens kommentar

Under den nuvarande förvaltningscykeln tar vattenmyndigheterna fram underlag för en bredare tillämpning av mindre stränga krav, vilket också beskrivs i samrådsunderlaget.

Vattenmyndigheten instämmer i att det är viktigt att normsättning och fastställande av KMV görs enligt samma principer i hela landet. De fem regionala vattenmyndigheterna utgår från nationella föreskrifter och vägledning, och tillämpar samma metoder och principer vid normsättningen.

Fastställande av KMV

Flera samrådsinstanser framförde att kraftigt modifierade vatten borde tillämpas i större utsträckning och för fler typer av verksamheter. LRF Mälardalen Örebro Södermanland och Fyrisåns vattenförbund lyfte att det är positivt att vattenmyndigheterna under denna förvaltningscykel har prioriterat att arbeta med KMV kopplat till markavvattning inom jordbruket. Flera instanser framförde att urbana miljöer där det finns vattenförekomster med stor fysisk påverkan måste kunna förklaras som KMV eller få mindre stränga krav i normsättningen. Hagby hembygdsförening framförde att klassning av vatten som KMV i kulturmiljöer bör prioriteras. Riksantikvarieämbetet menade att de prioriteringar som vattenmyndigheterna har gjort innebär att värdefulla kulturmiljöer som inte berörs av NAP-prövningar, riskerar att inte bli föremål för ändrad normsättning där det är tillämpligt. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tog upp översvämningsskydd som skäl för att förklara en vattenförekomst som KMV och Skogsindustrierna lyfte fram hamnanläggningar som ett annat exempel på verksamhet som kan ligga till grund för att fastställa KMV. Västerås stad framförde att det är viktigt att ett fastställande som KMV inte blir ett argument för att inte genomföra åtgärder.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att många instanser ser positivt på att arbetet med att fastställa KMV har breddats under denna förvaltningscykel. Flera av de svarande var dock kritiska till att exempelvis urbana miljöer och kulturmiljöer inte har prioriterats högre i KMV-arbetet denna förvaltningscykel.

Det är många steg i processen att förklara en vattenförekomst som KMV, och att fastställa vilka miljö kvalitetsnormer som ska gälla. Arbetet är resurskrävande och vattenmyndigheterna var tvungna att göra en prioritering av vilka typer av verksamheter som skulle utredas inför den ordinarie revideringen av miljö kvalitetsnormer år 2027. Fokus under denna förvaltningscykel lades på vattenkraftspåverkade vatten, där

arbetet är nära kopplat till den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP), samt vatten som är påverkade av markavvattnings inom jordbruket. För andra typer av verksamheter med fysisk påverkan på vatten kan dock frågan om KMV-förklarande komma att aktualiseras när sådana verksamheter blir föremål för prövningar.

Att bevara värdefulla kulturmiljöer vid vatten är en viktig fråga som är en del av arbetet med vattenförvaltning. Olika intressen behöver vägas samman när åtgärder ska genomföras och miljö kvalitetsnormer tas fram. Även om vattenmyndigheterna inte har haft möjlighet att ta ett helhetsgrepp med att fastställa kraftigt modifierade vatten kopplat till kulturmiljövärden under denna förvaltningscykel, så arbetar vi med frågan på olika sätt. Bland annat vägs kulturmiljövärden in i samband med översyn av normsättningen för vattenförekomster där det finns verksamheter som ska prövas inom ramen för nationella prövningsplanen (NAP). Vattenmyndigheten och länsstyrelserna utgår från HaV:s vägledning för bedömning av kulturmiljö vid kraftigt modifierat vatten (KMV). Länsstyrelserna har en viktig roll i att ta fram de underlag som behövs för att göra bedömningar i enlighet med vägledningen.

Om åtgärder skulle få stor påverkan på värdefulla kulturmiljöer kan det också bli aktuellt med undantag i form av mindre stränga krav när miljö kvalitetsnormer ska fastställas.

Vattenmyndigheten vill också framföra att det ofta går att hitta lösningar som skapar fria vandringsvägar för vattenlevande organismer, samtidigt som kulturmiljövärdena bevaras. Genom tät samverkan mellan olika intresseområden, bra kunskapsunderlag och ett gemensamt arbete kommer man långt.

Tillämpning av MKN

Flera kommuner lyfte fram ett behov av vägledning och stöd i arbetet med att tillämpa MKN för vatten i tillsyn och i fysisk planering. Samverkan och erfarenhetsutbyte efterfrågades. Många kommuner instämde i vattenmyndighetens beskrivning av begränsningar i nuvarande lagstiftning vad gäller möjligheter att ställa krav i planprocessen, framför allt gällande dagvattenhantering. Upplands Väsby kommun och Stockholms stad framförde önskemål om att Vattenmyndigheterna ska verka nationellt med berörda myndigheter för att ge kommunerna förutsättningar för att tillämpa miljö kvalitetsnormerna i den utsträckning som behövs.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att många instanser instämmer i beskrivningen av utmaningar kopplade till tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten, framför allt i planläggningsarbetet.

Mycket behöver göras för att förbättra våra vatten

Generellt instämde samrådsinstanserna i Vattenmyndighetens beskrivning av hinder och utmaningar för åtgärds genomförandet.

Synpunkterna sammanfattas under rubrikerna nedan: *Samverkan är centralt för ett bra åtgärdsarbete, Stöd och underlag. Lokalt åtgärdsarbete och åtgärdssamordning samt Resurser och finansiering.*

Samverkan är centralt för ett bra åtgärdsarbete

Samrådsinstanserna instämde i vikten av samverkan och samordning för att få till ett bra åtgärdsarbete. Norrvatten framförde att det är en utmaning att vattenfrågor i Sverige hanteras av många olika myndigheter och att det krävs ett tätare samarbete för att säkerställa att alla drar åt samma håll. Solna stad efterfrågade fler samverkansprojekt såsom LIFE IP Rich Waters där myndigheter, kommuner, företag, forskare och vattenvårdsförbund tillsammans tar krafttag för bättre vatten. Kustbevakningen konstaterade att erfarenhetsutbyte mellan vattenmyndigheterna och Kustbevakningen är viktig, i synnerhet vad det gäller de stora insjöarna som utgör stora råvattentäkter.

Flera instanser pekade på att samverkan och planering av åtgärder bör göras på avrinningsområdesnivå. SKR pekade på att en konkret och sammanhållen åtgärdsplanering på avrinningsområdesnivå saknas i dagsläget framförde att den lokala åtgärdsplaneringen behöver stärkas.

Trafikverket lyfte vikten av att samverkan sker redan i tidiga skeden när det gäller samhällsplanering, såsom byggnation av väg- och järnvägsinfrastruktur med långa tidshorisonter.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att samverkan och samordning är något som aktörer på alla nivåer lyfter fram som centralt för ett framgångsrikt arbete med vattenfrågor. Samverkan behövs såväl inom organisationer som mellan organisationer med olika ansvarsområden. Samverkan behövs för att genomföra åtgärder som man är skyldig att genomföra enligt lagstiftning (till exempel tillsyn av enskilda avlopp i relation till VA-utbyggnadsplanering), eller för att möjliggöra och genomföra frivilliga åtgärder med extern finansiering (som till exempel anläggande av våtmarker för att minska övergödning från lantbruket). I åtgärdsprogrammet för vatten betonas också vikten av samverkan mellan ansvariga myndigheter i flera av åtgärderna. I några åtgärder,

bland andra åtgärd 1 till länsstyrelserna (Sektorsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande) och åtgärd 1 till kommunerna (Förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande) lyfts vikten av att genomföra åtgärdsplanering utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Vattenmyndigheten har under 2025 gett vattenorganisationer som vattenråd eller liknande möjligheten att söka bidrag för samverkansaktiviteter. Intentionen och förhoppningen är att fortsätta med det.

Stöd och underlag

Flera instanser instämde i Vattenmyndighetens beskrivning av att det behövs stöd, underlag, vägledning och kunskapsutbyten för att underlätta arbetet med vattenåtgärder. Flera kommuner var positiva till att det har tagits fram digitala åtgärdsunderlag men konstaterade att de borde marknadsföras på ett bättre sätt och att det kan behövs utbildningar i hur man använder dem. Strängnäs kommun framförde att kommunerna kan komma med inspel och bidra i arbetet med att utveckla de digitala underlagen.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten noterar att samrådsinstanserna generellt instämmer i den beskrivning som ges i samrådsunderlaget. Vattenmyndigheten tar med sig önskemålen om utbildningar och stöd i det vidare arbetet med förvaltning av de digitala åtgärdsunderlagen. Tills vidare finns det stöd kring åtgärdsunderlagen på Vattenmyndigheternas hemsida på <https://www.vattenmyndigheterna.se/atgarder/digitala-atgardsunderlag.html>.

Lokalt åtgärdsarbete och åtgärdssamordning

Flera samrådsinstanser lyfte fram betydelsen av det lokala åtgärdsarbetet och att få till fysiska åtgärder. Enköpings kommun framförde att mer kraft, resurser och pengar behöver läggas på att utveckla arbetet på lokal nivå.

Många instanser, däribland Länsstyrelsen i Stockholms län, Solna stad, Katrineholms kommun, Eskilstuna kommun och LRF Mälardalen Örebro Södermanland instämde i att arbetet med åtgärdssamordnare har varit mycket framgångsrikt. Flera instanser betonade vikten av en fortsatt finansiering och att det finns fungerande nätverk för samordnarna. LRF Mälardalen Örebro Södermanland tryckte på vikten av att det finns tillgång till rådgivning och stöttning kring det administrativa via åtgärdssamordnare, för att åtgärder inom jordbruket ska genomföras i större utsträckning.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att många av de svarande är överens om att det lokala åtgärdsarbetet behöver uppmuntras, stöttas och tillföras resurser.

Vattenmyndigheten instämmer i att arbetet med lokal åtgärdsplanering behöver stärkas, och konstaterar att systemet med åtgärdssamordnare har varit en viktig pusselbit i att förbättra det arbetet. Havs- och vattenmyndigheten har i uppdrag från regeringen att utveckla åtgärdssamordningen. Uppdraget ska slutredovisas 31 december 2026.

Resurser och finansiering

Många samrådsinstanser lyfte att ökade resurser och finansiering av åtgärder är avgörande för att vattenförvaltningen ska fungera och miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas.

Flera kommuner, bland andra Enköping och Heby, framförde behov av statligt stöd för att kunna genomföra vattenvårdande åtgärder. Enköpings kommun pekade på att det är olyckligt att bidragssystemen kring LONA och LOVA avvecklas och konstaterar att detta kan leda till att åtgärdstakten minskar.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) framförde att kommunerna bär stora kostnader för åtgärdsprogrammets genomförande och att många av de tillkommande arbetsuppgifterna inte kan finansieras med avgifter. SKR menar att det strider mot den kommunala finansieringsprincipen att ålägga kommunerna nya obligatoriska uppgifter utan att klargöra hur finansieringen ska gå till.

Lindesbergs kommun framförde att små kommuner kan behöva extra stöttning med finansiering för enklare åtgärder, kanske även för administrativa åtgärder.

Södertälje kommun lyfte att utmaningen med att finansiera åtgärder mot internbelastning särskilt behöver uppmärksammas.

Vansjö Nordsjö vattenvårdsförening framförde att Vattenmyndigheten bör verka för att mer resurser tillförs kommunerna.

Vattenmyndighetens kommentar

Bilden som framkommer i samrådsvaren stämmer väl överens med vad som framkommit i tidigare samråd, i åtgärdsmyndigheternas rapportering av åtgärdsgenomförande till vattenmyndigheterna och i andra sammanhang. Resursförstärkning behövs på alla nivåer i vattenförvaltningsarbetet.

När det gäller nationella åtgärdsmyndigheter konstaterar vattenmyndigheten att finansieringen av deras åtgärder behöver ske genom den statliga budgetprocessen. Den bygger bland annat på att myndigheter i sina budgetunderlag ska äska medel med utgångspunkt från vad de förväntas göra kommande år. Det är alltså viktigt att åtgärdsmyndigheterna tydliggör sitt resursbehov för vattenförvaltningsarbetet och framför det i myndighetens budgetunderlag till regeringen.

Inom vattenförvaltningen är det kommunernas ansvar att se till att de har tillräckliga resurser för att bedriva sin verksamhet så att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas, till exempel genom tillsynsavgifter, VA-taxa och skattesatser, samt genom att tillämpa principen om att förorenaren betalar (polluter pays principle, PPP). Angående den kommunala finansieringsprincipen så menar vattenmyndigheterna mot denna bakgrund att den inte aktualiseras, eftersom åtgärderna riktade till kommunerna inte innebär några nya uppdrag utan är förtydliganden och prioriteringar av uppdrag som kommunerna redan har. Att kommunerna ska säkerställa att miljö kvalitetsnormerna följs och uppfylls inom sitt verksamhetsområde ingår i kommunernas ordinarie verksamhet, se 5 kap. 3 § miljöbalken.

Vattenmyndigheten instämmer i att den statliga finansieringen av det frivilliga åtgärdsarbetet behöver stärkas.

Vattenförvaltning i ett förändrat klimat

Många av samrådsinstanserna instämde i att arbetet med vattenförvaltning och klimatanpassning är sammankopplade och behöver integreras på ett bra sätt. Flera av de svarande framförde att beskrivningen av vattenförvaltning i ett förändrat klimat är rättvisande, men ett par instanser hade önskat mer heltäckande och detaljerad redovisning. Bland annat menade Stockholms stad att underlaget behöver kompletteras med hänvisning till Slussens ombyggnad som är en mycket viktig klimatanpassningsåtgärd för hela Mälardalen. Flera instanser instämde i behovet av bedömningsgrunder och miljö kvalitetsnormer för kvantitativ status för sjöar och vattendrag samt vägledning för hur effekter av klimatförändringen ska hanteras som påverkan på vattenförekomsterna.

Sveriges geotekniska institut (SGI) framförde att det saknas en tydlig beskrivning i dokumenten av kopplingen mellan åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten och åtgärder för klimatanpassning. Man ser gärna att det skapas synergier mellan åtgärdsarbetet för klimatanpassning och åtgärder för vattenkvalitet.

Örebro kommun och länsstyrelsen i Uppsala län ställde sig frågande till följande formulering i underlaget: ”på kort sikt är det inte troligt att

direkta effekter från klimatförändringar kommer att påverka möjligheten att nå vattenförvaltningsmålen i så stor utsträckning.”

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att det finns en samsyn av behovet att integrera arbetet med vattenförvaltning och klimatanpassningsarbete, men att det finns frågetecken kring vem som ska göra vad.

När det gäller formuleringen om effekter från klimatförändringar instämmer Vattenmyndigheten i att det redan nu syns effekter av klimatförändringar i form av exempelvis höjd medeltemperatur. Vår bedömning att möjligheten att nå målen (miljökvalitetsnormerna) inte påverkas i så stor utsträckning på kort sikt handlar om att effekterna troligen inte får stort genomslag i statusklassningen ur ett kort tidsperspektiv. Men vi instämmer i att formuleringen var otydlig.

Hantering av översvämningar

Flera instanser lämnade synpunkter om översvämningsrisker, konsekvenser av översvämningar och åtgärder för att öka landskapets vattenhållande förmåga. Länsstyrelsen i Stockholms län framförde att det behövs styrmedel som kan stimulera utvecklingen mot en större vattenhållande förmåga i landskapet. LRF Mälardalen Örebro Södermanland lyfte fram en väl fungerande infrastruktur för vatten som viktig åtgärd för att förebygga översvämningar. Eskilstuna kommun efterfrågade vägledning kring hur åtgärder kan utformas för att uppnå multifunktionalitet, så att vandringshinder åtgärdas samtidigt som risken för översvämning minskas.

Vattenhistoriskt nätverk framförde att utrivning av dammar innebär att tiotusentals sjöar skulle förlora sin kapacitet att hålla kvar vattnet, vilket skulle förvärra både torrläggning, översvämning, grundvattenförhållanden och övergödningen av haven.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten instämmer i att det behövs åtgärder och satsningar för att öka landskapets vattenhållande förmåga.

När det gäller åtgärder för att skapa fria vandringsvägar, och åtgärdernas effekter på förmågan att minska bland annat översvämningsrisker, vill Vattenmyndigheten göra några förtydliganden.

För att nå god ekologisk status så behövs det fungerande livsmiljöer där flöden följer naturlig variation och där organismer har möjlighet att förflytta sig under olika stadier av sin livscykel. Miljöåtgärder kan göras på olika sätt, och det behövs sällan utrivning för att uppnå god ekologisk status.

Vattenmyndigheten är medveten om att vattenkraftsdammar och andra dammar kan ha betydelse för exempelvis översvämningsrisker och övergödning. I vilken utsträckning en damm kan bidra till att minska risken för översvämnningar styrs av flera faktorer, som till exempel hur regleringen av dammen sker. Detta beskrivs i Havs- och vattenmyndighetens Redovisning av regeringsuppdrag om kunskapssammanställning om dammar. Om en damm är helt fylld eller måste hållas på en konstant nivå så kan dammen inte lagra något ytterligare vatten. De flesta mindre vattenkraftverk drivs som strömkraftverk vilket betyder att de för det mesta håller vattennivån nära dämningssgränsen, och därmed inte har någon större betydelse för att dämpa flödena vid en högflödessituation.

Ett hållbart samhällsbyggande

Många av samrådsinstanserna instämde i att det finns juridiska och administrativa hinder med att integrera vattenfrågor i samhällsbyggnadsprocesserna. Man efterfrågade ändringar i lagstiftning, vägledning och gemensamma planeringsunderlag för hantering av vattenfrågor i fysisk planering. Flera instanser nämnde särskilt utmaningar kopplade till dagvattenhantering. Stockholms stad framförde att det saknas vägledning och metoder för bedömning av påverkan när det gäller hantering av dagvatten i urbana miljöer, och att kunskapen om åtgärder är bristfällig. Region Stockholm lyfte fram svårigheter med att integrera näringsämnesupptag i den fysiska planeringen och konstaterade att omhändertagandet av näringsämnen ofta kräver stora ytor av naturmark, i jämförelse med exempelvis prioriterade ämnen som kan hanteras med mindre reningsanläggningar. Regionen framförde att omhändertagandet av näringsämnen inom den fysiska planeringen är särskilt utmanande för stadsutvecklingen då det leder ofta till målkonflikter med andra intressen.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten noterar att de svarande generellt instämde i beskrivningen i samrådsunderlaget. Vattenmyndigheten tar med sig synpunkterna i arbetet med att revidera åtgärder som berör fysisk planering i åtgärdsprogrammet men konstaterar att lagstiftning och vägledning ligger utanför vårt mandat.

Vattenmyndigheten konstaterar att problematiken genomlysas i regeringsutredningen om en enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72), där det också ges förslag på lagändringar.

Inom ramen för gällande lagstiftning vägleder Boverket om hanteringen av Miljö kvalitetsnormer för vatten i sin kunskapsbank (www.boverket.se). Naturvårdsverket har också tagit fram en nationell vägledning för

hantering av dagvatten.

Bra vatten är en beredskapsfråga

Många instanser var positiva till att beredskapsperspektivet beskrivs i samrådsunderlaget, och instämde i att vattenfrågorna är en viktig del i beredskapsarbetet. Länsstyrelsen i Örebro pekade på vikten av klimatanpassningar för att öka beredskapsförmågan. Flera kommuner efterfrågade stöd och vägledning, bland annat kring hur man i den fysiska planeringen kan beakta vatten som beredskapsfråga mer än vad som görs idag. Flera instanser konstaterade att det är viktigt att tydliggöra ansvarsfördelningen, både mellan olika aktörer och inom en organisation.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten konstaterar att beredskapsfrågan är högaktuell för många av samrådsinstanserna och att det finns många beröringspunkter med vattenförvaltningsarbetet, bland annat i frågor som handlar om vattenförsörjning, hantering av avloppsvatten och klimatanpassning.

Dricksvattendirektivet

Samrådsinstanserna instämde generellt i Vattenmyndighetens beskrivning av utmaningar kopplade till arbetet med vattenförsörjning.

Flera instanser höll med om att dataförsörjningen inom dricksvattenområdet behöver förbättras. Ett par instanser efterfrågade beskrivning av hur detta ska kunna göras. Länsstyrelsen i Södermanlands län föreslog ett gemensamt system där vattenproducenter, kommuner och myndigheter kan lägga in och hämta ut relevant data. De konstaterade att sådant system har varit på tal tidigare men att det inte fick finansiering. Flera instanser instämde i bedömningen att många vattentäkter saknar fullgott skydd och att skyddet av dricksvatten behöver stärkas ytterligare. Behovet av mer resurser lyftes också av några av de svarande, bland andra Smedjebackens kommun, Heby kommun och Strängnäs kommun.

Ett par instanser framförde att det är viktigt med en tydlig process kring hur arbetet utifrån dricksvattendirektivet ska samordnas och integreras med vattenförvaltningsarbetet. Fyrisåns vattenförbund konstaterade att det finns krav på riskanalyser kopplat till råvatten/dricksvatten från flera myndigheter, och tryckte på att dessa krav behöver samordnas för att undvika dubbelarbete.

Solna stad framförde att det skulle behövas mer och högre säkerhetstänk vid våra vattentäkter generellt än vad som finns idag.

Några instanser lyfte vikten av uppströmsarbete för att säkra vattenkvaliteten. Solna stad framförde att vattenbesparande åtgärder

behöver få ett större fokus i samhällsplaneringen för att använda vatten mer resurseffektivt.

LRF Mälardalen Örebro Södermanland önskade en beskrivning och säkring av vattentillgången för livsmedelsproduktionen i distriktet, exempelvis för animalieproduktion.

Vattenmyndighetens kommentar

Vattenmyndigheten tar med sig önskemål om att beskriva hur dricksvattendirektivet integreras i vattenförvaltningen. Metoder och principer för arbetet kommer att beskrivas i kommande förvaltningsplan.

Har du några särskilda medskick till Vattenmyndigheten inför arbetet med att ta fram kommande förvaltningsplan och åtgärdsprogram?

Samrådsinstanserna framförde medskick inom en rad olika områden. Många av kommentarerna handlade om behovet av ökad finansiering och tydliggörande av ansvar. De synpunkter som framfördes som svar på denna fråga har sammanfattats under andra lämpliga rubriker i samrådssammanställningen.

Arbetsprogram med tidplan

Saknar du någon viktig information för att veta hur du berörs av arbetet med vattenförvaltning, samt hur och när du kan delta?

Samrådsinstanserna ansåg generellt att de har tillräcklig information för att veta hur de berörs av arbetet med vattenförvaltning och hur de kan delta. Danderyds kommun och Heby kommun framförde önskemål om att göra det tydligare hur samrådssynpunkterna tas om hand och hur samrådsprocessen kan leda till faktiska förändringar i kommande beslut.

Vattenmyndighetens kommentar:

Vattenmyndigheten tar med sig synpunkterna till kommande samråd.

Bilaga 1 Instanser som lämnat synpunkter

Nedan listas de instanser som har lämnat synpunkter under samrådet.

Arboga kommun	Nykvarns kommun
Askersunds kommun	Nyköpings kommun
Boverket	Privatperson 1
Danderyds kommun	Race For The Baltic Insamlingsstiftelse
Enköpings kommun	Region Stockholm
Eskilstuna Energi och miljö	Region Sörmland
Eskilstuna kommun	Riksantikvarieämbetet
Friluftsrådet Region Mälardalen	Sagåns vattenråd
Fyrisåns vattenförbund	Sala kommun
Gagnefs Kommun	Saltsjön-Mälarens Båtförbund
Gnesta kommun	Sveriges Fiskares Producentorg. SFPO
Gästrike Vatten AB	SGU
Hagby Hembygdsförening	Sigtuna kommun
Haninge Kommun	Skogsindustrierna
Heby Kommun	Skogsstyrelsen
Håbo kommun	Smedjebackens kommun
Hällefors kommun	SMHI
Jordbruksverket	Sollentuna kommun
Katrineholms kommun	Solna stad
Kumla kommun	Statens geotekniska institut (SGI)
Kungsörs kommun	Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)
Kustbevakningen	Stockholm vatten
Käppalaförbundet	Stockholms stad
Köpings kommun	Strängnäs kommun
Laxå kommun	Sundbybergs stad
Lekebergs kommun	Svensk vattenkraftförening
Lidingö stad	Svenskt Vatten
Lindesbergs kommun	Sveriges hembygdsförbund
Ljusnarsbergs kommun	Sveriges kommuner och regioner
LRF Mälardalen Örebro Södermanland	Sätters kommun
Ludvika kommun	Södertälje kommun
Läkemedelsverket	Tierps kommun
Länsstyrelsen i Stockholms län	Tillväxtverket
Länsstyrelsen i Uppsala län	Trafikverket
Länsstyrelsen i Örebro län	Transportstyrelsen
Länsstyrelsen Södermanland	Upplands Väsby kommun
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Upplands-Bro kommun
Nacka kommun	Uppsala kommun
Naturskyddsföreningen i Österåker	Vallentuna kommun
Nora kommun	Vansjö Nordsjö vattenvårdsförening
Norrvatten	Vattenhistoriskt Nätverk
Vaxholms stad	Örebro kommun
Västerås stad	Österåkers kommun
Älvkarleby kommun	Östhammars kommun

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se
www.vattenmyndigheterna.se